

BUDA-PESTA

9 Iuliu st. v.
21 Iuliu st. n.

Va esî joî'a si duminec'a.

Redactiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 51.

ANULU XIV.

1878.

Pretiulu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Despartirea Basarabiei de România.

Muscalesce-oiu învetiá,
Când eu limb'a mi-oiu tajá.
Cântecu din Basarabia.

Românía, mama dulce,
Eu te lasu cu Dumnedieu,
Căci dusmanulu iér me duce,
Iér me ia din bratíulu teu!
Sûm rapita, sfasîata,
Sufletul meu plângé frântu;
Dar din pragu eu înc'odata
Gialnicu bine-te-cuvêntu!

Trista me despartu de tine,
Ce cá mama m'ai iubitu,
Si cu dragu totu dile line
Îmi faceai necontenitú;
Căci de-acuma iér voiú trece
Sub alu tiraniei feru,
Si 'n suflarea ei cea rece
Pomii libertății píeru.

Înse fia câtu de grele
Catuslele p'alu meu sinu,
N'oru puté sè stinga ele
Simtieméntulu meu românú.
Si prin dile d'apesare,
Cá stelut'i a printre nori,
Voiu priví cu 'ncuragiare
Faç'i ta de multe ori.

Si-oiu sperá, cà dór' odata
Jugulu crudu se va sfarmá;
Fiic'a smulsa, liberata,
Va sborá la mama-sa.

Ce serbare va sè fia!
Mei vei stringe 'n bratíulu teu...
Pân'atunce, România,
Sè remâni cu Dumnedieu!

Iosifu Vulcanu.

Consideratiuni ortografice.

(Fine.)

Între scaderile cele mai remarcabile, ce depoporalisează ortografi'a etimologica, la primul locu trebuie sè punemu passiunea cea excessiva mai cu sama a Blasienilor de a latinisá cuvintele si formele limbei si acolo, unde nu e nici o lipsa. Asíá nisce scrieri incarcate si intiepenite că aceste: *Ai scaimbatu vitiellii cu porcelii, si ai ilitatu, cà leonii nu sînt lepori de preinvinia etc.* — te facu sè fugi mâncându pamântula!

Totu asemene impressiuni curiose facu si nisce cuvinte nepeptinate că acestea: *Nu e bene sè-ti prendi mentea cu strigoniele si mulierile nebune* etc. Ele te facu sè te apuci de capu, si sè strigi: Dómne scapa-me de etimologisti că acestia, cà de fonetisti me voiu aperá eu!

Nu mai pucinu burlesca mi se pare si formul'a pluralului neutralu in *a*, precum sînt: *principia, adverbia, ósa, óua* etc. Lasa, cà nicairi nu se pronuncia cu *a*, si cà la cuvintele ce finescu in *cu* si *gu* nici nu se potrivesce d.e.

nu se dice : *aca-le, peteca-le, belciuga-le, plotóga-le, ci : ace-le, petece-le, belciuge-le, plotóge-le etc., —* dara ea e cu totulu si de prisosu, pentru că form'a de flexiune în e ajungându pentru tóte asemene casuri, dà o regula generala.

Déca asiá dar scrierea fonetistilor : *principii de ortografie* (orthographische Fürsten) e unu extremu ridiculosu, apoi dieu ! si „*principia-le* (nu cumva *principessele?*) de *ortografía* ale etimologilor dela Blasius te facu sè credi, că ei latinisându asiá — voru sè fia mai Papa decâtua însusi Pap'a dela Roma !

Trecându la ortografi'a societății academice din București, apoi si ací încă afămu destule defecte, dintre cari sulevămu numai urmatorele :

Cea d'ântâiu regula, ce a facutu societatea academica în privint'a ortografiei e greșita cu totulu. Aceea e punctulu 1 alu „*modului de scriere allu societatei academice*“ (Annalele I pag. 280) ce suna asiá : „*Litterile d, s, t, înainte de i perdu sunetul propriu, schimbându-se în sunetul accidentalui. — Unde aceste trei littere înainte de i isi conserva sunetul propriu, cau'sa e, că i nu e originariu, prin urmare se substitue prin e.*“

Din acésta regula — mai ântâiu premis'a acea, — cumca d, s, t, înainte de i perdu sunetul propriu — e falsa, d. e. diregu, singuru, tina etc. — apoi si nexulu causalu cumca atari i — cari nu alteréza pe d, s, t si-aru trage originea din e, — nu e totu-de-una adeveratu d. e. sinu, pla-

timu, gasitu, etc.; prin urmare si consecinti'a ce o trage societatea de ací nu numai e cu totulu nelogica, dara ea ar fi pentru limb'a româna si fórte funesta. — Ce limba ar mai fi, si acést'a — rogu-ve! *Den harteile deplomatece amu cetetu, că cu ce patema, cu ce sela, cu ce teranía s'a dectatu posetiunea politeca* etc.

Dar apoi regulele, ce si le-au formatu laboratorii lexiconului academicu în privint'a sunetelor deriveate ale lui d, s, t, — sunt si mai gróznice. Ele intre altele dicu : „*consonantele d, s, t, au sunetul siueratu nu numai cu i, că în esemplile de sus, ci si cu e dupo dñezele, când dupo acestu e vine sc, st, ll, rr, s'au r urmatu de alta consonante : putredescu, passescu, intellegu, terrina, termu, testu, serpi, desertare.*“ (Vedi Dictionariul societății academice, — de Laurianu si Maximu 1871 pag. XXIII.)

Acésta regula pe cătu e de complicata si greșia, — pe atâtu e si falsa si netrebnica. — Eu socotescu, că nici cei ce o-au facutu nu o potu tiéné în minte asiá dupa cum e formulata — si mai că ar fi fost mai usioru de cuprinsu, déca luându lexiconulu, si înșirându tóte cuvintele, ce vor sè le traga sub calapodulu acestei regule, aru fi disu, că d, s, t se immóie si înainte de e în cuvintele urmatore : *putredescu* etc. citându întregu lexiconulu cu atari cuvinte.

Sè me ierte Dloru ! dar ast'a apoi nu ar fi o regula, ci o secatura, o adeveratu tortura, — facia de care — nu e mirare — déca fonetistii

Maritata si totusi fara barbatu.

— Romanu americanu, de Mrs. May Agnes Fleming. —

Cartea I.

Capitulu I.

Aventur'a lui Ulrich Mason.

Ulrich Mason ratacise.

În privint'a acést'a nu se mai putea îndoí. Pe când elu mahnitu si întristatu privia în giurulu seu, orológele din turnurile îndepartate ale orasului Speckhaven batura cinci óre, si dupa diece minute trenulu curieru avea sè plece spre Londra. Numai timpu de diece minute mai avea dara elu. Erá deplinu confusu, strainu în acelu tiénutu, si nu sciea de fel, unde se afla.

Mr. Mason se siliá a se orientá, fiindu superatur pe sine însusi pentru acésta ratecire. La apusu se estindeau, pâna unde petrundea ochiulu, niste lacuri si regiuni mocirlóse, cari se pîerdeau într'unu orisontu suriu îndepartat, la resarit u erá marea cea lata si conducea pe ratacitulu contra vîntului rece alu marei nordice, la sudu si nordu se vedea unu pamêntu vastu, fara arbori si tufetu, fara locuintia omenésca, — neapusu de neconsolabilu si parasitu,

Erá în diu'a de 25 martiu. Óre uitatu-a cândva

Ulrich Mason acea dî memorabila, în care elu a ratacitu si s'a începutu romanticulu vietii sale ?

Dóue-dieci si siepte de ani viéti'a lui nu produse întemplari mai mari, întocmai că acelu pamêntu vastu cu mocirla, care ilu încungiurá. Si iéta când în acea dî de 25 martiu voiá sè mérga la gar'a calei ferate, spre a se rentorce la Londra, smintesee la drumulu încrucisiatu directiunea si în urmarea aceleia deveni parastasiu la o aventura romantica atâtu de interesanta, încâtu aceea mai că precumpen'i monoton'a trecutului seu.

Acea dî scurta din martiu erá mai trecuta. Sórele se plecă dupa acelu pamêntu mocirlosu si acele gomile arinóse, firmamentulu si marea se colorau palidu in apusu, întrerupte numai de lungile linii auríe, cari însemnau apunerea dilei.

— Mi se revóca în memoria poesile lui Byron, — eugetă Ulrich, carele avea pricere pentru efecte regiunale, — marea colorata palidu se perde în ori-sontulu palidu, catra apusu o slabă lucire auría, unu pamêntu mocirlosu estinsu, din care se redica niste valuri de negura umedóse, si façia de aceste unu individu singuraticu, carele privesce mahnitu înserarea.

(Va urmá.)

se apera cu totu aparatulu, cörnelor si códeelor, dar vor avé totu dreptulu, sè-si arate si coltii!

D'apoi regul'a acést'a monstruósa e totu d'odata si falsa, pentru că nu e cu literile ce mai urméra immoia pe *d*, *s*, *t*, în suieratórie, ci — dupa cum am aratatu mai sus — semi i ce se afla între *d*, *s*, *t* si e din radecin'a cuvén-tului, d. e. putredi-escu, pasi-escu, tieri-na etc. Ér déca atare semi-i acolo nu esista, *d*, *s*, *t*, nici nu-si pôte perde sunetulu originalu, d. e. *plat-escu, gas-escu, terribile, testamentu, serbatore, disciplina* etc.

Feriti-ve asiá dara — de atari asiá numite regule intortocate, cari numai depoporaliséza iéra nu ajuta ortograff'a etimologica, — si precisati atâtu regulele, cătu si esceptionile asiá, că ele sè fia lesne de intielesu, lesne de învetiatu si lesne de tiénutu în minte; apoi că ele se pôta — cuprinde între barierile sale tôte — séu celu pucinu marea maioritate a casurilor, pentru cari ele s'au facutu.

Mai fia-mi permisu sè intrebui si acea, de ce tréba e formul'a *ione* în locu de *iune* când putemu trai omenesce si cu acést'a? Apoi bage de sama, că celu ce vré sè scape de *iune* lesne cade in *oane* d. e. legiune si légion, bune si bóne etc.

Spre norocire, vedemu din annalele societății, că nici ea nu se tiène întru tôte de aceste regule pe cătu excessive pe atâtu si defectuo-se, — ci totu mai tare se aprobia de acel stadiu, unde etimologi'a trebue sè tiêna equilibriulu cu recerintiele fonetice.

Déca peste aceste mai avemu încă ceva de disu, aceea este recomandarea, că — dupa ce academ'i'a îsi stabiliséza regulele sale de scrisu, apoi sè le si tiêna mai cu acuratetia. — D. e. in annalele societății, din an. 1877 pag. 2, punctulu 2, aflàmu într'o singura alinea urmatóriile variante : *existá, exemplarulu, exacta, exemplariulu, essactitatea, essista, textulu* etc. — Asiá pe alte multe pagini aflàmu : *tiparésca si typari* (pag. 4); *Muzeu si museu* (pag. 33 si 69;) etc.

Dupa ce annalele societății se tramitu la tôte societățile literarie din afara, ori ce strainu observându aceste alteratiuni, va dice : că aceste variante sînt pentru erori de tipu pré dese, iéra pentru sistema — pré nesistematice. Déca unu particulariu cade in atari inconse-cintie, se pôte mai lesne escusá; — dar la o societate academica, care trebue sè tréca de modelu in scriere, — atari gresielii se iérta mai cu greu.

Ceva atentiune mai multa trebue sè-i recomandàmu societății academice si în privin-ti'a semnelor de accentuare, când aflàmu d. e. în annale pag. 3 : „*a ne opri aici spre a arata* (oprí — aratá); pag. 4 : *va capata* (capetá); *a tine* (tiné — tiené) etc. — Apoi sè nu ignoreze, că publiculu cetitoriu astépta cu totu dreptulu, că sè nu lipsésca nici odata acele indicie aperte de lângă *i*, cari i dà acestuia insusirea d'a schimbá sunetulu lui *d*, *s*, *t* în suieratórie, — pentru că altu-cum cetitorulu nu scî indata deosebí pe *tine de tiene, sine de sine, platii de platii* etc.; si de ce *i* immoia pe *d*, *s*, *t* în cu-vintele : *disse, (disse)* éra în *prapadisse* nu, în *auditu* (auditu) iéra in *claditu* nu? etc.

Din estremele oposite ale ortografiei fonetice si etimologice, — putemu vedé, că : *in medio veritas*.

Parasésca fonetistii cörnele si códele cele de prisosu, apoi formele cele stricate si straine precum sînt finalele în nație, fintă etc.; iéra de alta parte mai slabésca si etimologistii din corsetulu latinității cei pré strinse, cu care intiepenescu unele cuvinte, cum sînt : *scalimbaturile leporilor de prein vinia* etc. si buna sama ne vomu puté intalnî unii cu altii pri-tinesce si pe terenulu ortograficu!)

Vrîndu a încheia nu potu sè lasu neatin-sa imputarea cea stereotipa a celor din colo, că noi cei de dincóce avemu unu stilu greou, că scriemu într'o sintaxa straina; că intrebui-intiàmu pré multi latinismi etc.

Asiá e! trebue sè recunoscemu tôte aceste; dara déca ne influintiéza limbele întrre cari tra-imu, nu e vin'a nostra; dupa cum nu e nici meritulu eschisivu alu celor de din colo, că influintiati de limb'a francesa au adoptatu o sintaxa mai potrivita cu limb'a româna.

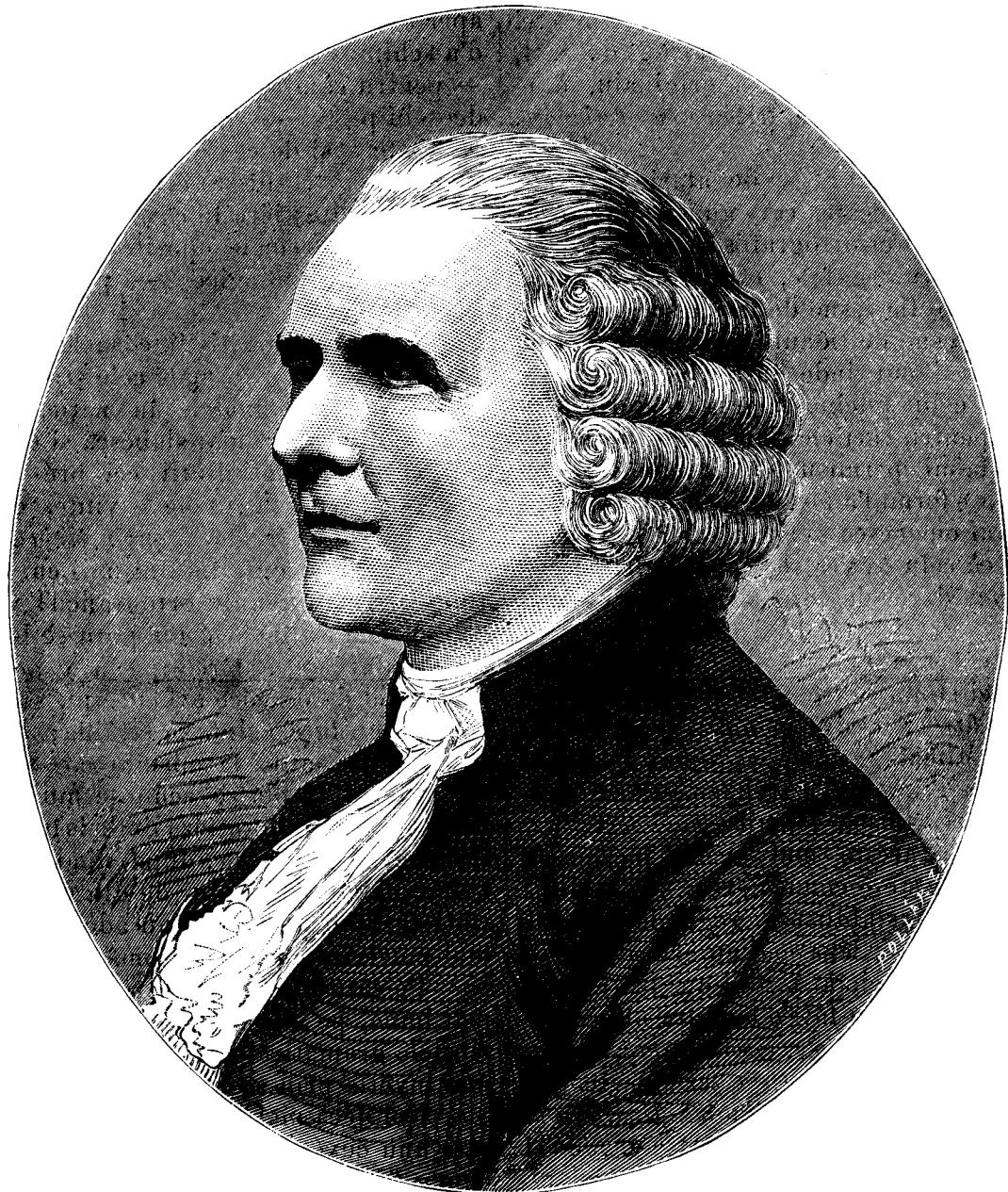
Pe cătu înse cei de din colo au o sintaxa mai buna, pe atâtu de defectuosi sînt în rece-rintiele gramaticale. Pare că la ei nici nu se mai învétia prin scoli gramatic'a româna.

Noi déca mai adoptàmu din când în când câte unu cuvîntu latinescu, apoi celu pucinu i dàmu form'a limbei române. Cei de dincolo înse primescu în limb'a româna cuvinte franceze cu carulu, fără sè le e îmbrace în portulu românescu. Ei încarcă limb'a româna cu gas-conade galice garnitite cu totu felulu de alte cuvinte straine, — pare că te afli in bazarulu din Tiarigradu!

Asiá gasimu prin tôte gazetele lor : *a decedatu si totusi decessu*; *a decidatu si totusi decisiune si decisie*; — *a procedatu si totusi processu verbalu, retrocedare, retrocessie si retrocessiune*; a

ceda si cessie si cessiune; a coincidatu si coincisu; etc. cu unu cuvîntu, ei déca afla cà francesulu dice : décéder, procéder etc. apoi socotescu, cà tóte verbele adoptate trebue trase pe calapodulu conjugatiunei în *are*, — fără d'a gândí, cà românulu mai are si conjugatiuni în *ére*, *ere* si *ire*.

se, cari te ostenescu de gândesci cà-ti ese suflétulu pâna ajungi la capetu, — se tiênu de slabitiunile scriitorilor de din cóce. Dar dieu! si constructiunile cele marunte, de câte dôuetrei cuvinte a celor de din colo, carora li s'au scurtat viéti'a cu câte o pauza câtu o prajina de lunga, — încă te facu sè-ti perdi rabdarea,

Jean Jacques Rousseau.

Mai departe : *a congedia pe minister*; — *print straniu*; — *buboar, ardoasa, exposéu*, etc. *dizpoziții penali si totu acolo* : *dizpozițiuni generale*. — Mai aflâmu apoi : *inceapa, romaneasca* si la din contra : *océnu, tétru* etc *sdrobit* — *zdrobit si ddrobit*; — *ciorba de dardavaturi cu frângele si onghemoc* etc.

Perioadele cele lungi, cu incise peste inci-

— pentru cà trebue sè cetesci câte diece — dôue-dieci de atari foliutie pâna afli unu conceptu rotundu, unu întielesu deplinu, o ideia completa. Sunt scriitori buni si rei si din colo si din cóce; din colo mai multi, pentru cà si scriu mai multi. Peccatum est intra muros et extra. De acea e bine pâna putem invetiá unii dela altii.

L. cav. de Puscariu.

S A E O N Y

Calindarulu septemanei.

Dumin.	9 21	F. 5 d. R. s. st. m. Paneratiu.
Luni	10 22	45 mm. d. Nicopole, s. m. Vianor.
Marti	11 23	s. m. m. Eufimia, s. m. Cindeu.
Mercuri	12 24	ss. mm. Proclu, Ilarion, Serapion.
Joi	13 25	ad. arch. Gavriil, c. p. Stefan.
Vineri	14 26	s. ap. Acila, ss. mm. Iust, Iracliu.
Samb.	15 27	ss. mm. Ciric, Iulita, Lolian.

Pecatele conversatiunii.

— Dupa Morellet (*l'abbé.*) —

La conversation est la grande école de l'esprit.

In tro du ce re.

În operele lui Swift aflămu unu micu tractatutu sub acestu titlu, în care se arăta mijlocul de a perfectionă artea conversatiunii. „Acestu mijlocu, dîce autorulu englesu, ce ne aduce atât'a placere si fericire, asiă de necessariu si nevinovatu, atâtu de usiōru tuturor ómenilor si acomodatul pentru ori ce etate si positiune sociala, durere! îlu negligămu séu abusămu de elu cu atât'a usiurintă!“

Pe cararea aretata de acestu autoru, voiu calcă si eu esecutându dupa puteri, acea ce elu numai a schițiatu, întrebuintându ici coleea observări de a lui, în cari îmi voiu afiá unu conducatoru întieleptu.

Voiu începe cu Swift, că sè aratu importantia acestui obiectu:

„De si obiectulu, dîce elu, asupra caruia mi-am propusu a adună câte-va reflessiuni, se presinta în unu modu fôrte naturalu spiritului nostru, eu am aflatu că nu a fost atinsu, decât u fôrte raru si în trécatu. Din parte-mi eu nu aflu ceva mai importantu de pe-trunsu, mai de interesu si asupra caruia ar fi mai multu de disu.

Acésta importantia va fi simtita de totu omulu care va recunoscere, că ómenii cei mai culti si-au primu cea mai mare parte a cunoscintielor din conversatiune.

Eu nu pretindu de locu a vorbi aci de cele d'ân-tâi idei si notiuni morale, sociale, literarie etc., cari le luămu din educatiune; de si mai că amu puté dice, că ele adese nu sunt de cătu o adunatura de vorbe si frase, cari nu contienu nici o ideia luminata si precisa, pâna ele nu au fost desbatute în areopagulu conversatiunii.

Pucini ceteșeu cu destula atentiu pentru a-si primi ideile si opiniunile lor din carte; conversatiunea dà primele idei, ea le desvólta si le aduce la cōcere.

Mi-ar puté reflectá cineva cu acea observatiune atâtu de generala, că 2 disputanti mai totu-de-una ieu din duelulu de idei cu acelesi opiniuni, cu cari au intrat.

Atunci asiu respunde: că de si e greu a con-vinge pe celu ce ratacesce în conversatiune, totusi în-fluitri a discussiunii asupra opiniunilor nu este mai puçinu reala, fiind că martorii neinteresati îsi facu parerile lor dupa adeverurile aretate de unulu ori al-

tulu din combatenti. Afara de acea chiar celu ce nu avea dreptu, care închisese ochii înaintea adeverului, încă nu-si pastréza acést'a incapaciénare, îndată ce mai târdîu se va întrebá cu sănge rece de a avutu dreptu ori nu, ma adese se întorce de sine la parerea ce eri o combatuse cu atât'a focu.

„Conversatiunea e scól'a grandiosa a spiritului“; a dîsu unu betrânu învétatru francesu; si acés-t'a nu numai fiindcă ne imbogatiesce cunoscintiele, ce numai cu greu le-am fi aflatu în alte isvóre, dar ea ne face spiritulu mai vigorosu, mai dreptu, mai patrundiatoru, si mai profundu.

„Învétarea din carte, dîce Montaigne, e o por-nire langeda si slaba; ea nu are nici o caldura, atunci când conferint'a ideilor lucra si sufera totu de odata; iér de conversezu cu cineva, cu unu contrariu ener-gicu de unu caracteru firmu; elu me combate cu successu, imaginatiunile lui înnaltia pe ale mele: jalusi'a, glori'a, lupt'a me împintena si me înnaltia mai pe sus de mine ênsumi.“

Montaigne depinge aci efectele conversatiunii în disputa; acesta e mijlocul celu mai siguru, de a deprinde si a întarí tote facultătile sufletului.

Ea produce unu efectu duplu; pe de o parte în-taresce forti'a celui ce disputa, de alt'a descépta si ascutesce atentiu celor ce-lu asculta. Conversatiunea dà sufletului mai multa activitate, memoriei mai mare taria si judecâtii mai multa petrundere. Detorint'a de a vorbi chiar, ne dà espressiuni mai potrivite. Tém'a de a cadé în parahegismu ne departéza de paradoxia. Dorint'a de a fi ascultati cu interesu ne siópresce tote mijlocele eloquintie iertate de conversatiunea familiară, si câte odata figuri oratorice chiar, când ele potu avé locu că provocate de natur'a obiec-tului si de împregiurări.

Nu voiu sè dicu însé că ómenii cu talentu natu-ralu si mari conversatori sunt în totu casulu ómeni cu spiritu si cinstiti; căci spiritele false si vane, ómenii de partida séu cerbicosi, pentru cari conversatiunea nu e decât unu câmpu, în care ei lupta că gladiatori, si cari nu voiescu sè ajunga, decât la o victoria aparenta si nici decum la adeveru, acestia în locu sè ajute, marescu falsitatea spiritului lor, perse-veréza în opiniuile lor scâlciate si se facu nesuferiti înaintea acelora chiar, dupa a caror favoru umbla.

De alta parte foculu conversatiunii descépta si animéza atentiu în ascultatori.

În cei mai multi ómeni cetirea nu e însocita de acea atentiu, care e mijlocul tuturor cunoscintielor nóstre. Acést'a atentiu devine usiōra în conversatiune; vocea, gestulu, tonulu celui, ce vorbesce, mai pe sus de tote déca e animatu si de o usiōra contradicere, ascutu, asiă dicându atentiu nóstra si dau unu avêntu ideilor nóstre.

Unu efectu nu mai puçinu avantagiosu alu conversatiunii e perfectionarea moralității si sociabilită-tii omenimei.

Unu omu pote sè aiba séu sè-si faca sîesi prin-cipiile de inmoralitate, pâna ce elu nu tractéza decât cu sine ênsusi; dar în comerciulu ómenilor între sine e cu neputintia a se stabilí macsimé nemorale si a redicá viçiu la virtute, celu puçinu cu óre-care suc-cessu. Nici odata nu se vor puté vatemá pe façia prin-cipiele generale ale moralei, nici a se contestá drépt'a lor aplicatiune.

Dreptatea e o cerintă a omului, si ea are asu-

pra nostra unu imperiu asiá de mare, înălțu afară de împregiurări abnormale, când dominéza disordinea și spiritulu de partida, nu o putem combate cu fața se-nină, căci ei tóta lumea i aduce omage.

(Va urmă.)

I. S. Paulu.

Jean Jacques Rousseau.

— La portretul de pe pagină 328. —

În septembra trecuta a serbatu Francia ierăsi aniversarii mortii de o sută de ani a unui mare scriitor alu ei. Acestă e Jean Jacques Rousseau, alu carui portretu il publicamă în nrulu presintă.

Densulu s'a nascutu la 1712 în Genf, unde talu seu a fost orologeru, si a voită că si fiulu seu s'e devina industriasu. Dar acestă n'avă inclinătună pentru acăsta cariera, ci se facă scriitoru si cu tim-pulu devenă unulu din cei mai mari filosofi francesi.

Spațiulu nu ne ieră s'e ne ocupămu mai pe largu de activitatea acestui barbatu. Dintre tōte scrierile sale, mai sus se înaltă romanulu seu „Emil“, care cuprindă principiile sale de educatiune, despre care Goethe a scrisu, că este bibli'a educatiunii naturale.

Spiritulu din operile sale a facutu mari cuceriri nu numai în patri'a sa, dar si afară de aceea în tōta lumea. Numele lui a ajunsu a fi amintită de-alaturea cu cei mai renumiti barbati de litere ai lumei întregi.

Elu a murită la 2 iuliu 1778. Osemintele sale sunt înmormentate în Pantheon.

P u n c i u.

În hotelulu în care sădea Beaconsfield la Berlin se află si o cântarétiă renumita.

Într'o deminétiă, acăstă voindu s'e plece, ordonă să i se aduca papucii, spre a se puteă îmbrăcă.

Ordinul fu executat. Cântaretă voia să-si traga papucii. Dar ce să vedi? Aceia erau pré mici.

Servitorulu gresi. I aduse papucii lui Beaconsfield, care are picioare mai mici decătu artistă.

Ea rosi — de mânia.

O cestiune de domeniulu dicționarului diplomatic moscovitu, pe care o reproducemă după „Stat'fa“:

„Nu mergemu după cuceriri“ ar fi dîsu unu diplomatu rusu la ocasiunea isbucnirei resboiului din Orient.

— Atunci pentru ce cereti Basarabia, — observă acum cineva.

— Cestiunea Basarabiei este o cestiune de recu-cerire, — respunse ingeniosulu diplomatu.

Acestu sistemă de argumentare ne aduce aminte urmatorulu dialogu dintre doi amici, cari perdura de curându pe unu alu treile amicu alu lor.

— Serbanulu X., — dicea unulu, — doctorii putura să-lu scape de cele două atacuri de apoplezia; de alu treilea înse ei nu-lu putura vindecă.

— Pentru că mórtea l'a revindecă, — respunse gânditoru celalaltu.

*
Éta vr'o două glume și din mișcările electorale! Unu fostu deputatu, care în cursulu dietei tre-

cute numai atunec viniă la Budapesta când se plătau diurnele, se prezintă dilele trecute înaintea alegatorilor sei, dorindu a fi candidat și pentru dietă viitoare.

Înse unulu din alegatori il întimpină cu acăsta vorbire scurtă:

— Nu ne trebuie asiā omu scumpu, care la dieta numai — pentru bani se arăta.

*

Alta scena! Unu alegatoru apostrofă pe fostulu deputatu că a totu tacutu.

Acelă respunse:

— Nici nu v'am promis eu că voiu tîne vorbiri, ci numai că-mi voiu tîne vorbă!

Si fu aclamatu érasi unanimu.

Literatura și artă

„Scól'a Româna“, făi'a pedagogica a dlui B. Petri, incetata din caușa indiferentismului publicului, va apără érasi. Ni se scrie din Sibiu, că dlu Petri a fost invitatu din mai multe parti a rencepe publicarea foii sale, deci o va si scôte, si anume din lună lui octombrie, dar nu mai multu în tōta septembra, ci în fașiōre lunarie.

Confiscare. Directiunea de poliția din Gratiu a confiscat brosuri a dōu'a din istoria resboiului oriental, scrisa de dñii Alexi si Maxim Popu. Deçi autorii ceru paciintă abonantilor, pâna ce sé vor scôte brosuri a de sub sequestru sé vor face a dōu'a editiune.

Biograffii române. „L'Orient“ promite cetitorilor sei, că în vederea viitoră constituante, si cu scopu de a face cunoscuti în strainatate pe barbatii cei distinsi ai României, va începe publicarea unei serii de biograffii, în ordinea urmatore: a) ministrii acum la putere; — b) fostii ministri; — c) senatorii; — d) deputati; — e) diaristii, scriitorii, poetii, advocații, medicii, industrialii, mari agricultori, etc.

Biserica și școala.

In institutulu pedagogic-teologic din Aradu esamenele s'a încheiatu la 5 iulie st. n. Pr. SSa parintele episcopu diecesanu a asistat la tōte, dimpreuna cu delegatii consistoriului în persoanele dlor V. Babesiu, dr. P. Vasiciu, G. Vasilieviciu si G. Popa. Resultatulu a fost îndestulitoru.

Pr. SS. parintele episcopu Ioanu Metianu, cu ocaziunea visitării sale canonice în părtele Butenilor si Halmagiu, a daruitu gimnasiului din Bradu 200 fl., pentru care si sinodulu eparchiei votase 1000 fl.

Din dieces'a Aradului se scrie „Telegrafului Român“, că pe acolo se vorbesce pâna în cercurile cele mai de înfluenta, că urmatorulu presedinte alu consistoriului oradanu are să fie protosincelul din Aradu Iosifu Goldisiu, séu professorulu dr. Ilariu Pușcariu din Sibiu.

La Iasi in 29 junie st. v. s'a tînuitu solenitatea împartării premielor pentru învățătorei tuturor școlelor publice de acolo. Serbatorea s'a deschisu prin unu discursu alu revisorului școlarul Const. Chirita, asistându prefectulu județului, rectorulu universitatii, ajutorulu de primaru si unu publicu numerosu. — La 27 junie s'a facutu împartărea premielor la institutulu academicu si la Liceulu-nou.

O universitate pentru femei în America. La 1875 unu legistu, Henry Durant, a infintiatu la Wellesley o universitate pentru instructiunea superioara a femeilor. În anulu școlasticu din urma la acesta universitate au studiatu 322 de femei. În clas'a de chimia vr'o 70 de invetiaccele facura esperintie într'unu laboratoru. Pentru esperintiele de electricitate si magnetismu e o sala mare, si siese laboratorié pentru celelalte studie. Bibliotec'a universitatii se compune din 15,000 volume.

Societati si institute.

Sectiunile Associatiunii transilvane. Precum se scie, Associatiunea transilvana încă la înfintarea sa în anulu 1861 a prevediutu prin statutele sale si compunerea a trei sectiuni scientifice. De atunce si pân'acuma acesta dispositiune a statutelor nu se putu realisá. În fine însă în adunarea generala din Blasiu, tînuta în anulu trecutu, alegându-se presiedintii celor sectiuni, constituirea lor încă urmă la 20 iulie a. c. în Sibiu, unde resiede comitetulu. Spre acestu scopu ênsusi presiedintele Associatiunii Rds. D. Timoteiu Cipariu merse la Sibiu; afara de dsa se mai adunara acolo dnii dr. Pavelu Vasiciu din Timisióra, Antonelli si I. M. Moldovanu din Blasiu, dr. Silas din Clusiu si altii. Sectiunile se constituira astfel : sectiunea filologica, presiedinte T. Cipariu, vice-presiedinte Ioanu Popescu, secretariu I. M. Moldovanu ; sectiunea istorica, presiedinte G. Baritiu, vice-presiedinte dr. Iosifu Hodosiu, secretaru dlu dr. Ilariu Pușcariu ; sectiunea sciintielor naturale, presiedinte dr. P. Vasiciu, vice-presiedinte dr. D. P. Barcianu, secretaru Eugeniu Brote. Sectiunile constituite se si întinuia a se consultá. Sectiunea sciintielor naturale a decisu înfintarea unui museu alu Associatiunii. După siedintia Esc. Sa mitropolitulu Miron Romanu a întinutu la més'a sa pe mai multi din membrii esterni.

Despartieméntulu IV alu Associatiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu va tîné adunarea sa generala în comun'a Sesiori, la 1 augustu st. n. Directorulu acestui despartieméntu e dlu Simeon Balomiri, actuariu dlu Ioanu Paraschiv.

Societatea Petru Maior a tinerimei române din Budapesta a publicatu raportulu seu pe anulu scolaru 1877/8. Din acestu raportu vedem, că în anulu espiratul Societatea a desvoltat o activitate forte imbucuratore, încâtua acel'a totu-de-una va revocá o dulce memoria în membrii. Societatea a tînuitu 30 de siedintie, în cari s'au cetit 19 lucrari, literarie, beletristice, sciintifice, criticate mai tóte prin o commisiune anume, care a reportatul în siedintele Societății, unde asupra raportului s'au facutu desbatéri. A tînuitu si o siedintă publica, la care participă tota intelectint'a româna din Budapesta. Bibliotec'a are 613 cărti; restulu cassei e 42 fl. 45 cr., înfintiându-se si unu fondu inalienabilu, care se urcă la sum'a de 42 fl. 15 cr. Curatorulu acestui fondu e Ill. Sa dlu Ioanu cav. de Pușcariu. Comitetulu fu compusu astfel : presiedinte Iosifu Vulcanu, vice-presiedinte drd. Aug. Dumitoreanu, secretaru Nestor Opreanu, notari Gr. Pletosu, I. Tr. Popu, bibliotecaru Tr. Barzu, casaruu Const. Radulescu, contr. G. Creiniceanu. Numerulu membrilor a fost 22.

La Resinari în 7 iulie s'a serbatu a diecea ani-

versaria de când bravii locuitori de acolo îsi înfințiara o „cassa de economii si anticipatiunii.“ Acest'a e primulu institutu de bani în Transilvania, înfintiatu într'o comuna curatu românesca, cu fonduri adunate dela membrii comunei. Esemplu pré demnu de imitatu si de recoméndatu — dice „Observatoriul“ de unde scótemu aceste sîre — la tóte acele comune, cari se afla în poziune si între împregiurări că Resinarii. Urmele activitatii Resinarenilor se cunoscu îndata ce ai intrat în comuna. Omeni bine nutriti si îmbracati, partea cea mai mare a locuintelor construite din materialu solidu, câte-va strade si multime de curti ale caselor pardosite cu pétra, cum nu vei vedé în nici unu orasiu, de es. ungurescu cu acelasi numeru de locuitori, adeca dela 5000 pâna la 6000 mîi de suflete; dôue biserice, una vechia, pe alu carei locu fusese alt'a stravechia, dela care s'a passtratu anulu 420, alta mai nouă, din cele mai mari românesci în Transilvania, ambele gr. resaritene, si a trei'a mai mica gr. catholica; edificiu de scoala ridicatul încă dela 1836 pentru 5 clase, casa comunala, ospetaria nouă, care ar puté figură în piati'a ori carui orasiu. Dara ceea ce face mai mare onore acelei comune este suprindiatorulu numeru de barbati trecuti prin scole si esiti de asupra în diverse ramuri ale vietii publice, în clerus, în ramur'a juridica, in óste, in medicina, comerciu etc.; pe lângă aceea, parte mare din locuitori sciu citi, scrie si computá, iéra o frunte dintr'ënsii au studiatu la gimnasiuri si scole reale ori comerciale.

Societatea „Crucea rosia“ din Bucuresci, după dorint'a mai multor persoane d'a cunoscse sum'a reala încassata de acea „Crucea rosia“ si cheltuele efectuate, face cunoscutu că, de si la venituri se vede sum'a de lei 540,639⁹⁵/₁₀₀ si la cheltueli lei 493,970⁰⁰/₁₀₀, însă în aceste sume sunt mai multe cifre înscrise numai de ordine, în conformitate cu regulile financiare; dar sum'a reala încassata este de lei 421,936⁵⁷/₁₀₀ si sum'a cheltuelelor este de lei 383,024⁷⁷/₁₀₀.

Ce e nou ?

Monumentulu lui Barnutiu. Ni se scrie din Selagiu, că cu ocasiunea adunării generale a Associatiunii transilvane se va inauguru si monumentulu lui Simeon Barnutiu, care se afla înmormântatul în comun'a sa natala Bocsia-româna, la departare de o óra de Sîmleu. Serbarea se va tîné la 7 aug., si astfel membrii Associatiunii vor puté luá parte la ea.

Miscări electorale. Ministeriulu de interne a indreptat unu cerculariu catra jurisdictiuni, că cu ocasiunea alegerilor de deputati dietali acele sè ieie tóte messurile, spre a împedecă ori ce agitatii contrarie statului. — Primulu sănge în cause electorale a si cursu, si anume la Gyöngyös. Partid'a liberala a voit u se onoreze cu unu conductu de facili pe candidatulu ei L. Kovacs V.; însă opositiunea-întrunita, (candidatulu ei S. Mudrony,) a întimpinat cu petri conductulu. Partid'a liberala fu silita a stinge faciliile si a o tulí la fuga. Dôue-dieci de ênsi fure raniti.

Congressu internationalu pentru femei. La 25 iulie se va deschide la Paris unu congressu internationalu in interesulu dreptului femeilor. La acestu congressu vor luá parte mai multi membrii ai parlamentelor europene, precum si unu numeru mare de dame. Congressulu va fi împartitul in cinci sectiuni : istorica, pedagogica, economica, morala, legislativa.

Emanciparea femeilor. Camer'a comunelor la Londra a desbatutu la 19 junie bilulu relativu la drepturile politice ale femeilor, propusu de Courtney. Din 459 votanti 140 au votat pentru, si 219 in contra.

Juvaerele reginei Isabella acuma se licitează la Paris. Resultatulu licitatiunii însă nu corespunde așteptărilor sale. În dîu'a prima speră unu milion, si nu s'a încassatu de cătu 503,590 franci. Se crede, că unu cercel va trece cu 300,000 franci.

Siorici multi. Diarulu „Pressa“ spune că de vr'o 10 dile s'a ivitu, pe teritoriul comunei Fundenii în România, unu numeru spaimântatoru de siorici, în lungime ca 20 centimetre, iér în circonferintia că 8, colorea galbena cenusâa, parându la prim'a vedere sierpi. În patru dile, au nimicitu peste 120 falci de grâu, ale arendasului Verona. Acești rodietori dîu'a sunt invisibili, stându ascunsi prin gauri; năoptea numai iesu si își urmează prad'a, disparându la vedere omenilor. Visitatori curiosi spunu, că nimenea nu poate să dă o parere pozitiva, ce a fost pe locul devastat și cum a perit grâul, deca nu li s'ar spune. La o parte din grâu au mâncat paele cu spicu, la alta parte numai spicu, si la alt'a radacin'a. Omenii cei mai inaintati în vîrsta spunu că n'au mai apucat o asiă nenorocire.

Sciri merunte. La Siermusi (Transilvania,) se va tîne în 28 iuliu unu balu în folosulu școlei gr. c. de acolo. — Moceanu a începutu cu trup'a sa reprezentatiunile de dantu la Paris în teatrulu „Folies Bergères.“

G h i c i t u r a d e s i a c u

de Leontina I. Siofanu.

unu	tunci	si	Se-	ru ;	ve-	cu-	ce
tu	te,	do-	se	tre-	onu	Nu	dîu
Si-a-	si-eu	tii	Că	'n	se	sun-	to-
mor-	sier-	viin-	ni!	mici	riu	ce	în
si	ni,	ro-	fra-	la	tu	du-	Do-
De	pa	die-	a-	ma-	Au	lu-	sor-
ci	re-a	si	nu-	în	A-	ri-	pa-u-
du-	me	de	ve-	re-a-	nu	te	me

Se poate deslegă dupa saritului calului.

Deslegarca ghiciturei de litere din nr. 45 :

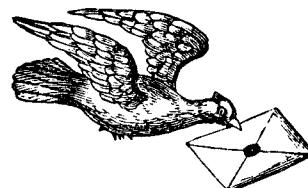
Si sperant'a mea cea dulce
Eta s'a realizatu :
Am resplat'a cea mai scumpa,
Angerulu celu mai curatu ...

Nici nu este nime 'n lume,
Să se fi simtîtu
Asiă multiamitu că mine,
Asiă fericitu !

Iosif Vulcanu.

Bine au ghicit'o dómnele si domnisiórele : Ioana Veresiu n. Joodi, Emilia Muresianu, Iosefina Christescu, Amalia Popescu, Lucreția Dimbu, Sofia Ardeleanu, Eufrosina Crisianu, Maria Popu, Ludovica Munteanu, Leontina Micsăunescu.

Post'a Redactiunii.

Mahala. Ni pare reu, că nu vi putem satisface dorință. Bagati de séma, când vi se aduce dela post'a de acolo.

Dlui I. I. in F. Pâna ce nu le vedem, nu putem să promitemu nimica. Dar scrissórea să fie mai corecta !

Dlui dr. L. P. in S. Pot să-lu traduci, căci pe când îl vei fini, dora si noi vom dispune de spaciu

A. Incătu scimu noi, nu sunt încă traduse. Cu cea mai mare placere le vom publica. Numai scrissórea să fie mai corecta. Unde să-ti tramitemu foi'a în lunile viitoare ?

Seocrate. Amu publică-o bucurosu, dar în multe locuri nu sântem capabili a ceti scrissórea. Ai puté dora să dai cuiva că să decopieze. Nu ni trebuie scrissórea frumosa, ci numai legible, si mai alesu numele proprie să fie scrise corectu.

Nr. 9 alu „Siedietórei“ conține urmatorele materie : Fét'a de generaru, balada poporală din Ardealu, tramisa de I. B. Muntenescu, — Unu satu batutu de Dumnedieu, de Unu preot necasită, — Dicatore române din Selagiu, tramise de Simion Rotariu, — Ungureni si ardelenii, de Elia Popu, — Doino si hore din Maramuresiu, de Grigorie Balintu, — Pace seu resboiu, — Tote sunt bune cum le-a lasat Dumnedieu, anecdota, de I. Chitta, — Ghici, ghicitoreea mea, de Petru Popoviciu Ivascu, — Hodoroșcu si Troscu, — Întrebări, de Simion Rotaru.

„Siedietórea“ ese în trei septembâni odata. Prețul ei pe anulu întregu e 1 fl. 50 cr. Abonamintele se platesc înainte, si se primesc numai pe anulu întregu. Carturarii poporului sunt rugati a respândi foi'a acesta în poporulu nostru.

Rugămu pe acei abonanti ai nostri a caror abonamente au espirat la finea semestrului primu, cu nr. 48, să binevoiésca a le rennoi cătu mai curându, său a ne retramite mirele deca nu vreau să aiba si mai departe foi'a nostra.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kecsi in Pest'a. 1878. Calea tierei nr. 39.